

ЗА СЛОВО ГОВОРИ СИМОНИДА ПЕРИЦА, КОАУТОРКА КЊИГЕ И ФИЛМА О НИКОЛИ ТЕСЛИ

ПОВРАТАК ТЕСЛЕ НА СВЕТЛО ДАНА

Фото: Приватна архива

Овде су снимали део документарца о америчким гробовима по свету - Симонида и Роберт у Фиренци

Мој леп и талентован супруг, Роберт Јут, напустио је овај свет пре годину и по дана оставивши иза себе сценарио за играни филм о Тесли, који је сада мој задатак да испуним и нађем продукцијску кућу која би могла да га оствари, каже за СЛОВО Симонида Перица Јут

Пише:
Гордана ЛАКОВИЋ

Симонида Перица Јут из Вашингтона радо се одазвала да говори за часопис СЛОВО.

Деведесетих година прошлог века, са покојним супругом, Робертом Јутом, направили сте документарни филм, као и књигу под истоветним насловом “Тесла, господар муња –“ (“Tesla, master of lightening”) чиме сте скренули пажњу на великог Николу Теслу, о коме се у Америци тада није практично ништа знало ни чуло од седамдесетих година прошлог века. Шта је био основни мотив да сте ви и Ваш супруг, иначе професионални редитељ, прихватили тог подухвата?

Син из првог брака мог супруга Роберта Јута, Џошуа Јут (**Joshua Uth**), уписао је инжењерство на универзитету Џонс Хопкинс (**Johns Hopkins, Baltimore**) и ја сам га одмах упитала да ли зна нешто о српском проналазачу,

Николи Тесли, каже на почетку разговора специјално за СЛОВО Симонида Перица Јут. Одговорио је да не зна ништа. Одмах сам му рекла да без знања о Тесли не може да буде инжењер.

Купила сам му књигу америчке књижевнице, Маргарет Чејни

(**Margaret Cheney**) “Тесла, Личност ван времена” (Tesla, Man Out of Time), коју је Маргарет написала уз помоћ другог књижевника, Лиленда Андерсона (**Leleand Anderson**).

Наш народ треба да зна име личности која је одржала Тесли-

Фото: Приватна архива

Симонида и Роберт у Космос клубу у Вашингтону

но име кроз деценије заборава и непоштовања Тесле као изузетног проналазача и научника. Андерсонова докторска теза носила је наслов “Тесла, личност која је заслужна за проналазак радија,” (Priority in the Invention of Radio - Tesla vs. Marconi) јер је Маркони искористио 17 Теслиних патената. Занимљива је чињеница да је после доласка у Америку Тесла помогао Михаилу Пушину да добије посао код Марконија пре него што је први радио направљен.

Мој талентовани супруг до тада никада није чуо за Теслу, као ни милиони Американаца, и био је фасциниран Теслом. Тада сам добила идеју да га гурнем у свет документарног филма. У међувремену нам се родио син који није имао избора него да дође на овај свет са именом Никола.

До тада је Роберт био познат редитељ и продуцент, и снимао је ТВ рекламе за које је добијао награде. Са документарцем о могућности нуклеарног рата у свету “Двоструки живот” – (“Double Life”) Роберт је добио награду на 33. филмском фестивалу “Columbus.”

Фото: Приватна архива

После годину дана од како су се упознали 1980.-Симонида и Роберт у Синсинатију

Идеју о Тесли је прихватио и одлука је пала. У Београду сам контактирала моје пријатеље Велимира Абрамовића и његову супругу Марију Шеших, која је тада била директорка музеја Ни-

кола Тесла, да нам помогну у раду на истраживању о Тесли. Убрзо је њихов пријатељ, Зоран Амар, дошао код нас у Вашингтон, за почетак рада на сценарију. Остао је са нама годину дана.

Роберт и Зоран су сарађивали на прва три нацрта за сценарио а онда су се растали, јер је Роберт инсистирао да све буде историјски тачно и доказано, без теорија које су, можда, засноване на истини. Роберт је казао да после заборава треба да се почне само са изношењем чињеница, а касније са свим осталим. Било је најмање девет разних варијанти сценарија, све док мој перфекциониста Роберт није био сасвим задовољан.

У току рада смо се упознали са познатим именима из круга који је познавао Теслу у Америци, а преваходно са Лилендом Андерсоном, чија је искрена љубав према Тесли увек била његова “Звезда водила.”

Пробали смо да добијемо помоћ за припрему и снимање документарног филма о Тесли, али нам нико од Српске заједнице у Америци није одговорио на молбу да учествују и помогне. Теслин рођак из Чикага нам је послао 200 долара за Зоранове и Робертове цигарете, јер су обојица пушила. Друга особа која је од пензијице

ФИЛМ КАО СУДБИНА

„Рођена сам у Београду. Моја мајка, Вера, била је шеф цртачице у Авала филму, а мој отац, Радомир, академски је сликар. Родитељи су ми се упознали у Авала филму. Изгледа да ми је судбина била увек повезана са филмом.

Завршила сам Академију примењене уметности у Београду а специјализација ми је била Византијска монументална уметност – мозаик и фреска. После завршетка студија, имала сам самосталну изложбу у Бриселу у Белгији. Касније сам отишла у Калифорнију где сам групно излагала у галерији TRW у Лос Анђелесу, а онда сам такође излагала у Њујорку.

Нови дом сам створила у Вашингтону, где сам упознала супруга, Роберта, са којим сам прелепих али и пуних изазова 38 година заједно. И у Вашингтону сам имала неколико изложби, укључујући прошлогодишњу у галерији Стронгин. Радила сам као помоћник чувеном грчком мајстору са Атоса, на мозаицима у цркви Свете Софије у Вашингтону, затим у културном центру за Византиологију - Дамбартон Оукс (Dumbarton Oaks). После венчања са Робертом, до 2020. радила сам као уметнички директор и најближи сарадник на свим пројектима наше компаније Њу Војаџе Коминикејшонс (New Voyage Communications). У временима пословних криза, да би олакшала супругу, радила сам гомилу послова, укључујући – менаџер за јапанску компанију Шисејдо (Shiseido) и саветник за лепоту за Диор, у компанији Сакс Фифт Авенју (Saks Fifth Avenue).

Као уметнику највећи ми је успех да моје слике у сталној поставци има Француска амбасада у Вашингтону. Тренутно сам графички дизајнер за независни часопис за јеврејску културу “Момент Магазине”.

наставак на страни 22

одвојила 500 долара била је Теслина секретарица, Шарлота Музар (Charlotte Muzar), а све остало је било из сопственог џепа, (и моје сестре, Николете Илић).

Седам година смо без одмора у слободно време радили на документарцу и књизи истог наслова “Тесла, господар муња” (“Tesla, Master of Lightning”). Роберт је има одличног камермана, Сергеја Московљева, који је путовао са њим по Америци и снимао разговоре са особама које су радиле или познавале бројне Теслине изуме.

Снимали смо мог оца, Радомира Перицу, пореклом Личанина, када смо реконструсали сцене у којима је Тесла писао свој чувени дневник, који је нестало после његове смрти.

Битка за приказивање документарца “Тесла, господар муња” на америчкој телевизији била је исто жестока као и рад на документарцу. Мој супруг је поднео много жртви да заврши документарца и књигу, која је сада ван штампе и не могу да је дам да се поново штампа, без дозволе ћерке Маргарет Чејни.

Деведесетих година прошлог века ломила су се копча да ли ће Тесла бити светски признат као Србин или Хрват. Срећом мој отац је имао Теслино писмо у којем је сам Тесла написао да је старог српског порекла. То писмо је пуно помогло, али у британској енциклопедији Вебстер (Webster) и даље пише да је Тесла Хрват, што мисле и бројни појединци.

Пошто је документарца приказан на америчкој телевизијској мрежи ПиБиЕс (PBS), почели смо да добијамо претње од разних особа. Неке су биле од Хрвата. Један Црногорац нам је претио судом. А многи су незаконито користили делове документарца. Само на Ју Тјубу (YOU TUBE) делови документарца су, за 22 године, приказани за најмање два милиона долара.

Мој леп и талентован супруг, Роберт Јут, напустио је овај свет пре годину и по дана оставивши иза себе сценарио за играни филм о Тесли који је сада мој задатак да испуним и нађем продукцијску кућу која би могла да га оствари. Сценарио је наш заједнички рад заснован на чињеницама и малим открићима на које смо наишли на дугом путу званом – повратак Тесле на светло дана.

Фото: Приватна архива

У Теслиној соби у Њујорку после добијања ЕММУ награде

О чему се говори у филму, односно књизи?

Роберт је желео да направи истиниту биографију о Тесли која би могла да постане уџбеник за ђаке, студенте и све заинтересоване. Његова идеја је била права и то је и остварио, информативно и истинито са свим провереним подацима. У документарцу “Тесла, господар муња,” и у књизи истог назива, приказан је Теслин живот и рад онакав какав је био, кроз приче, документе и фотографије.

Кроз компјутерски програм фотошоп (photoshop) прошле су хиљаде новинских чланака, фотографија, изума, патената, чистила сам жутило, бледило, општећења са фотографија, целокушног материјала које смо користили у филму. То је један од разлога што никада неће бити бољих и комплетнијих података о Тесли, сакупљених на једном месту. Какво је било реговање на вашу

књигу и филм у САД и да ли је било икаквих реговања или признања из Србије?

У Америци, Роберт је добио бројна признања. Између осталих - награду коју је сам Лиленд успоставио у оквиру техничког фестивала “Телуреид” (Telluride) која се годишње додељује особама које доприносе напретку информатике у технологији; годишњу награду ЕМИ (ЕММУ) за подручје главног града Вашингтона, као и годишње признање Северно-америчког друштва за ширење славенских тема (North-American Slavic Studies).

У Србији је Сандра Гусијан објавила предиван чланак у “Политици” о нашем раду на Тесли, који нам је пуно значао. Србија је углавном ћутала.

Бићу заувек тужна јер је мој народ моја туга, каже на крају разговора Симонида Перица Јут.

СЛОВО